

जिताहव पु० जितः शत्रुराहवे वेन । जितकाशिमि हेम० ।

जितेन्द्रिय लि० जितरति वशीकृतानीन्द्रियाणि वेन ।

यद्येष्टमिन्द्रियप्रचारप्रतिरोधिनि । वशीकृतानिन्द्रिये "श्रुत्वा स्पृष्ट्वा दृष्ट्वा च भुक्त्वा प्राप्त्वा च यो नरः । न हृष्यति ग्लायति वा स विप्रो यो जितेन्द्रियः" मन्त्रे कर्मविषाद-
गुण्ये शशाने जने । इन्द्रियजपच शौचकार्यः आत्म-
दर्शनयोग्यत्वे च हेतुः । अथोक्तं पात० सू० भा०

"मत्तशुद्धिसौमनस्यैकाग्र्येन्द्रियजयात्मदर्शनयोग्यत्वानि च" पात० सू० । "भवन्तीति वाक्यशेषः शुचिः सत्तशुद्धिस्ततः सौमनस्यं तत ऐकाग्र्यं तत इन्द्रियजयस्तत आत्मदर्शन-
योग्यत्वं बुद्धिसत्तस्य भवतीति । एतच्छौचस्यैवार्थादधि-
गम्यत इति" भा० । शकामद्विष्टले पु० शब्दार्थचि० ।

जितु(त्त)म मिथुनराशौ "क्रियतावुरि जितु(त्त)म कुलोर-
धेय-पाथेय-यूककौपीत्याः । तौलिककाकोकेरो हृद्रोग-
शान्त्यभं चेत्यम्" ज्यो० त० मेपादिसंज्ञोक्तौ । अतिशयेन

जित् जित्तम शक्तिशयजययुक्ते लि० । [काठमयपदार्थभेदे
जित्या स्त्री जि-क्यप् । दृष्ट्वा कृत् कर्मभूमिसमीकरणार्थं
जित्वन् लि० जि-कनिप् । जयशीले । ततः कर्णाचतुरर्थ्यां
फिञ् । जैतनामनि जित्वनोऽदूरदेशादौ ।

जित्वर लि० जि-करप् । जयशीले "सुराध्वरे वषरजित्वरेण"
"शस्त्राण्युपायसंत जित्वराणि" भट्टिः "करदीकृतभूपालो
आहभिर्जित्वरैर्द्विषाम्" भावः । करपः टिड्ढाण
जित्वादि पा० छले पाठात् स्त्रियां ङीप् । सुगन्धं मते
क्षरप् पित्वात् ईप् इति भेदः । वा च शकाशीपूर्व्यां
लिका० ।

जिन पु० जि-नक् । १ बुद्धे अमरः २ अर्हं ज्ञानमोक्षभेदे श्विण्यौ
च हेमच० । ४ अतिदृढे उष्णा० । ५ जित्वरे लि० भेदि० ।
तस्येदमण् । जैन जिनसम्बन्धिनि लि० "हस्तिना पीय-
मानोऽपि न गच्छेन्नैनमन्दिरम्" । तदीयमते च तच्च
अर्हच्छब्दे १८० पु० दर्शितम् ।

जिनसङ्गन् न० ६त० । जिनगृहे चैत्ये विहारे हेमच० ।
जिनेन्द्र पु० जिनामिन्द्रः जिन इन्द्र इव वा । १ बुद्धे हला०
२ व्याकरणकारके विद्वद्भेदे च । स्वार्थे अण् । तत्पार्थे
"पाणिन्यमरजनेन्द्राः जयन्त्यटादिभान्दिकाः" कवि-
कल्पद्रुमः ।

जिनेश्वर पु० ६त० । बुद्धे हेमच० ।

जिम भवे भा० पर० सक० सेट् । जेमति अजेभात् । उदित्
जेमत्वा ज्ञान्वा जितः । "जेमनं लेप आहारः" अमरः

जिरि हिंसायां स्वा० पर० सक० सेट् । जिरिचोति अजिरा-
यीत् । अयं वैदिकः ।

जिज्ञिक पु० दक्षिणस्थे देशभेदे, सोऽभिजनोऽस्य अण् ।
तस्य राजा वा अण् । जैज्ञिक पितादिक्रमेष तद्देश-
वासिनि तद्गृहे च बहुषु तस्य लुक् । महर्षे वासिषु
तद्गृहेषु च व० व० । "जिज्ञिकाः श्रुतवाचैव सौहृ-
दाननकाननाः" भा० स० ६अ० ।

जिज्व प्रीणने भा० पर० सक० सेट् इदित् । जिज्वति अजि-
न्वीत् जिजिज्व इदित्वात् नोपधातोपः जिज्वते ।
"भूमिं पर्जन्या जिज्वन्ति दिवं जिज्वन्त्यग्नयः" ऋ० १ ।
१६४।५१ । "इन्द्रेण जिज्वितो भेषिरागमन्" अथ०
६।११।७ । "रश्मिरसि जयस्य जयं जिज्व शर्वितृ-
प्रहृती" ताण्ड्य० ब्रा० १।६ । "अयं रतांवि जिज्वति"
ऋ० ८।४४।१६ । "यदा त्वं प्राच ! जिज्वसि" ११।४।
१४ । दृष्टौ च अक० । वेदे अस्य कश्चित् आत्म० "स
जिज्वते जठरेषु प्रजघ्नीरन्" ऋ० १।२।११ । "जिज्वते
वर्द्धते" भा० । वेदे नमध्यस्थैव प्रयोगात् शब्दकल्पद्रुमे
अन्यस्यवान्त्वस्येव तस्य निवेशनात् जिज्वतीति प्रयोग-
दर्शनाच्च ओष्णत्वभ्रान्त्या मत्ततश्चक्षुस्तोममहानिधौ
जिज्वतीति औष्ठ्यान्ततया रूपप्रदर्शनं प्राप्तादिकमेव ।
कविकल्पद्रुमे अन्तःस्यवान्तमध्यं पाठात् धिविधातोर्वि
न मध्यत्वस्योचितत्वात् ।

जिवाजिव पुं स्त्री जीवज्जीव-प्रथो० । नकोरकने शब्दर-
जातित्वात् स्त्रियां ङीप् ।

जिजि पु० जृ-रिक् रस्यवः । १ सपते, २ अग्ने च सि० कौ० ।

जिघ सेके भा० पर० सक० सेट् । जेघति अजेघीत् ।

उदित् जेघित्वा जिघा । जिघः ।

जिष्णु पु० जिघ-गङ्गु । १ विष्णौ हेमच० २ इन्द्रे शब्दज्जुने
च शजेतरि लि० भेदि० । तत्प्राज्जुने जयशीले च ।
"यसुनाह्वदोपरिगङ्गं समण्डलदुतिजिष्णु जिष्णुरभ्यतोष्ण-
वारणम्" "भूमज्जघ परलोकजिष्णवः" भावः "अहं
दुरापो, दुर्बलौ दमनः पाकशासनिः । तेन देव-
मनुष्येषु जिष्णुनामाऽस्मि विभुतः" भा० वि० ४४अ० ।
इन्द्रे "जयं च जिष्णुसाधित्वा । जयतामिन्द्रभेदिनौ" अथ०
१।१६।१८ । विष्णौ "विष्णुर्विक्रमणाद्देवो जयनात्
जिष्णुवर्ण्यते" भा० उ० ६६ अ० । जिष्णुनामनिहन्तौ ।

जिह्व लि० हा-मन् सन्त आलोपश्च । १ कुटिले शब्दे शतग-
रहणे न० भेदि० । "सञ्चितजिह्वीक्षितैः" ऋत० १ ।